

Referat af bestyrelsesmøde i Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

Tirsdag den 23. februar 2020 kl. 10-15, Zoom-møde

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Christine Nellemann, Lisbeth E. Knudsen, Adrian Smith, Erwin Roggen, Peter Bollen, Jan Lund Ottesen, Peter Bie (observatør), Tom Bengtsen, Louise Holm Parby, Rasmus Normann Nielsen (ref.)

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Godkendt

2. Sekretariatet orienter om emner af interesse for Udvalget og 3R-centeret

Tom Bengtsen orienterede om, at grundet de mange aflyste begivenheder i 2020 – bl.a. Danmarks 3R-Centers symposium – er ekstra ressourcer til rådighed i 2021. I den forbindelse diskuteredes det, at disse penge formentlig kan gøre bedst gavn for den kommende bestyrelse, idet den nuværende bestyrelse afslutter sit virke pr. 1. november 2021.

Tom orienterede også om, at han selv og Axel Kornerup Hansen snart vil afholde det årlige møde med Danmarks 3R-Centers interessenter for at informere om 3R-centerets hidtidige arbejde samt centerets fremtidige planer.

Det oplystes også, at interessenterne i 2021 skal beslutte, om de stadigvæk ønsker at støtte Danmarks 3R-Center økonomisk, hvilket i givet fald herefter skal meddeles ministeren (Rasmus Prehn), idet også ministeriet (Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri) skal beslutte, om de ønsker 3R-centeret fortsat.

Det er Danmarks 3R-Centers håb, at man har tilkendegivelser for fremtidigt samarbejde på plads inden sommerferien, så man i god tid kan forberede arbejde relateret til indsættelsen af den nye bestyrelse.

Sekretariatet oplyste om, at man fra Danmarks PARERE-kontakt, Knud Ladegaard Pedersen havde modtaget denne rapport: [Non-animal methods in science and regulation - EURL ECVAM Status Report \(2020\)](#). Det besluttedes at lægge rapporten på hjemmesiden.

3. Diskussion af arbejdet i den siddende bestyrelses resterende tid

Axel Kornerup Hansen indledte med at fortælle, at han fandt det vigtigt, at bestyrelsen lagde en plan for den resterende bestyrelsesperiode. På denne baggrund diskuteredes det, at man med fordel kunne få afsluttet allerede søsatte opgaver. Her er der først og fremmest tale om:

- Projekt vedr. betydelig belastning, hvor bestyrelsen kigger nærmere på de forsøg, som resulterer i betydelig belastning for dyrene for at diskutere muligheden for at tilrettelægge forsøgene på en anden måde, der er mindre belastende for dyrene.
- Projektet vedr. dyr som anvendes i undervisning for at undersøge muligheden for at erstatte nogle af disse dyr med alternativer.
- Eventuel opfølgning på kommende møde om EU testmetoder og OECD test guidelines.

I forlængelse heraf diskuterede bestyrelsen andre mulige arbejdsopgaver, som det skal overvejes at igangsætte i 2021:

- Det blev foreslået, at Danmarks 3R-Center tager stilling til, om humant væv hører til i arbejdet med de 3R'er (som dyrefri metode). Lisbeth E. Knudsen meddelte i den forbindelse, at hun gerne vil arbejde videre med området – bl.a. set i lyset af den kortlægning af biobanker, som pågår gennem indsamling af spørgeskemaer vedr. biobanker, der ikke er organiseret under større infrastrukturer som fx Danmarks Nationale Biobank. Lisbeth foreslog også, at man støttede, at ECVAM arbejder med sagen.
- Det diskuteredes, om det er muligt at få undersøgt forskellige aspekter af Danmarks 3R-Centers *impact* siden centerets etablering i 2013 (red. Her kunne man evt. tage udgangspunkt i 3R-centerets vision og mission, som bestyrelsen vedtog i 2013)

Vision:

Danmark skal have et førende miljø inden for anvendelse og formidling af de 3R'er.

Mission:

Arbejde på at initiere anvendelige aktiviteter, der kan føre til umiddelbar implementering af de 3 R'er.

Skabe et forum for samarbejde, diskussion, udveksling og formidling af oplysninger om 3R.

Igangsætte konkrete forskningsprojekter og anbefale fondes allokering af midler inden for området.

I forbindelse med en undersøgelse af 3R-centerets *impact* diskuteredes muligheden for at nedsætte en ekstern arbejdsgruppe til at få foretaget en sådan.

På et mere overordnet plan diskuteredes det, at Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer med fordel kan forsøge at skabe et tættere samarbejde med Rådet for Dyreforsøg/Dyreforsøgstilsynet, idet synergieffekter kan opnås heraf.

Det diskuteredes, at man fremover bør have endnu større fokus på at levere udtalelser inden for specifikke emner – i lighed med de to tidligere udtalelser (*Flere forsøgsdyr i Danmark er ikke nødvendigvis negativt og Danmarks 3R-Center finder, at der er behov for en bredere forståelse af begrebet erstatning af dyreforsøg*).

Det diskuteredes, at udvalget - i endnu højere grad end i dag - kan tage sine rådgivningsforpligtelser på sig.

Bestyrelsen tilkendegav, at man fandt det bemærkelsesværdigt, at ingen fødevareminister, siden Mette Gjerskov etablerede Danmarks 3R-Center, havde vist interesse for Danmarks 3R-Centers arbejde. I bestyrelsen var der enighed om, at man i forbindelse med forhandlinger om en eventuel forlængelse af Danmarks 3R-Center skal underøge muligheden for at afholde et møde med den nuværende minister m.h.p. at gøre denne opmærksom på 3R-centerets arbejde.

Det diskuteredes i øvrigt, om afslutningen på den nuværende bestyrelsesperiode skal markeres i forbindelse med Danmarks 3R-Centers symposium i november.

4. Målskema 2020

Sekretariatet gennemgik målskemaet for 2020. Af gennemgangen fremgik det, at årets corona-situation selvfølgelig havde haft indflydelse på nogle mål.

Corona-situationen har hovedsageligt haft indflydelse på diverse arrangementer, som blev aflyst. Danmarks 3R-Center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer fik således ikke afholdt 3R-symposium og Årsmøde for Dyrevelfærdsorganerne, ligesom man ikke kunne deltage i en lang række internationale og nationale arrangementer.

På trods af corona-situationen har 3R-centeret/udvalget alligevel opfyldt flere af dets mål, hvoraf et par af de vigtigste skal nævnes her: Udviklingen af en ny hjemmeside til Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer (natud.dk); Uddelingen af 3R-forskningsmidler; Uddeling af 3R-prisen; 20 bestillinger af 3R-centerets undervisningsmateriale.

5. Målskema 2021

Sekretariatet præsenterede et udkast til et målskema for 2021, som diskuteredes med bestyrelsen. På baggrund af diskussionen tilretter sekretariatet målskemaet, som herefter sendes til godkendelse i bestyrelsen og offentliggøres på Danmarks 3R-Centers hjemmeside.

6. Nationale og internationale møder og kontakter

Sekretariatet informerede om følgende kommende møder/arrangementer:

a) Charité 3R Symposium and Poster Award, 24. marts 2021, online

Tom Bengtsen deltager og skal overrække prisen for bedste poster.

b) 3rd European NC network meeting, 25.-26. marts 2021, online

Axel Kornerup Hansen deltager.

c) Scand-LAS, 13.-15. april 2021, Tallinn

Konferencen er flyttet til november.

d) Miniseminar om håndtering af forsøgsdyr, 4. maj 2021, online eller KU

Intet at bemærke.

e) Nordisk 3R-konference, 5.-6. maj 2021, online (arrangeres af Norecopa)

Konferencen er et samarbejde imellem nordiske 3R-centre – herunder Danmarks 3R-Center. Konferencens formål er at fremvise eksempler på 3R-relateret arbejde eller forskning, som har et vist *nordisk præg*. Bestyrelsens medlemmer opfordres til at sende forslag til oplægsholdere til sekretariatet (Rasmus Normann Nielsen), som videresender disse til Adrian Smith og Axel Kornerup Hansen.

Det diskuteredes endvidere, at det måske er nødvendigt at tilkøbe professionel hjælp i forbindelse med den tekniske afvikling af konferencen, hvilket der var opbakning til, hvis udgifterne hertil er rimelige og i givet fald deles ligeligt imellem arrangørerne.

f) Webinar om matrigel, tidspunkt? (arrangeres gruppe bestående af Danmarks 3R-center, NC3Rs, Sveriges 3R-center, Charité 3R og Swiss 3rcc)

Sekretariatet er involveret i samarbejdet om at arrangere webinarret. Det aftales, at nyt vedr. webinarret – det værende sig dato og program – meddeles bestyrelsen, når sådant foreligger.

g) Årsmøde for dyrevelfærdsorganerne, 9. juni 2021, online eller KU

Det er håbet, at mødet kan afholdes i fysisk form, hvilket stadigvæk er usikkert. Programmet fra det aflyste møde i 2020 benyttes i år i det omfang, det er muligt.

h) 11th World Congress on Alternatives and Animal Use in the Life Sciences, 22.-26. august, Maastricht

Det er blevet besluttet, at verdenskongressen *ikke* afholdes i fysisk form, men vil blive afholdt som en online-begivenhed.

Axel Kornerup Hansen kunne i øvrigt oplyse, at han deltager i NC3Rs 3R Prize

Award den 17.maj.

7. Sekretariatet orienterer

Sekretariatet kunne oplyse, at forsøgsdyrsstatistikken fra 2019 var blevet offentliggjort – i sin helhed på Dyreforsøgstilsynets hjemmeside (dyreforsogstilsynet.dk) og dele heraf på Danmarks 3R-Centers hjemmeside.

Tom Bengtsen informerede om tallene, som overordnet set vidner om et ganske konstant forbrug af forsøgsdyr i Danmark. Tom bemærkede, at antallet af dyr, som havde oplevet en betydelig belastning, udgjorde 1,6 pct., hvilket er en mindre stigning sammenlignet med året før, hvor andelen var 1,1 pct.

Idet bestyrelsen har stor fokus på de dyr, som udsættes for betydelig belastning, besluttedes det, at sekretariatet indsamler yderligere data fra de seneste års forsøgsdyrsstatistikker relateret til betydelig belastning, hvilket skal danne grundlag for en diskussion herom på næste bestyrelsesmøde.

8. Status på opgaven vedr. kurser i forsøgsdyrskundskab

Arbejdet med at skabe overblik over antallet af kurser i forsøgsdyrskundskab i Danmark og deres indhold er overgået til Dyreforsøgstilsynet, men bestyrelsen skal orienteres om resultaterne. Fødevarestyrelsen har med den nye bekendtgørelse om dyreforsøg, der trådte i kraft 1. januar 2021, fastsat en overgangsperiode på seks måneder i forhold til at få godkendt en ny undervisningsplan. Sekretariatet har udarbejdet et standardskema til godkendelse af undervisningsplaner, som er udsendt til alle institutioner, der pt. har en godkendelse. Deadline for indsendelse af opdaterede undervisningsplaner er den 19. april.

Bestyrelsen pointerede, at det kan give god mening at lade de enkelte kursusudbydere/undervisningssteder inspirere hinanden, hvorfor der kan være et opfølgende arbejde – evt. for det nationale udvalg – på undersøgelsen.

9. Status på projekt "Brug af dyr i undervisning" v/arbejdsgruppen

Lisbeth E. Knudsen leverede en status på arbejdet i arbejdsgruppen med udgangspunkt i et udkast til et spørgeskema, som skal sendes ud til de personer, som anvender forsøgsdyr i forbindelse med undervisning. Arbejdsgruppen opfordrede alle til at nærlæse spørgsmålene, inden de skal udsendes (der er endnu ikke planlagt en dato for udsendelsen).

Axel Kornerup Hansen pointerede, at det var vigtigt at spørge ind til, om brugen af dyr var nødvendig i forhold til læringsmål, og at underviseren skulle angive læringsmålet i sit svar.

Diskussionen om projektet indikerede, at arbejdsgruppen har brug for yderligere oplysninger i forhold til at opnå viden om gruppen af personer, som foretager forsøg relateret til undervisning. Det besluttedes derfor, at sekretariatet skal tage kontakt til de forsøgsdyrlæger, som arbejder på de relevante universiteter og virksomheder for at opnå viden om brugen af dyr til undervisning, som *ikke* kræver en tilladelse (døde og aflivede dyr), så spørgsmålene fra arbejdsgruppen kan tilrettelægges på det bedst mulige grundlag.

Når de kontaktede dyrlæger er vendt tilbage med svar, sendes disse til arbejdsgruppen.

Det besluttedes at fortsætte diskussionen på næste bestyrelsesmøde.

10. Optimering af udvalgets hjemmeside i samarbejde med dyrepassere

Sekretariatet orienterede om dets tanker omkring hjemmesiden, som i høj grad skal målrettes landets dyretekniske personale. I den forbindelse er det sekretariatets håb, at dette arbejde kan foregå i en form for samarbejde med repræsentanter fra denne gruppe.

Det besluttedes, at Axel Kornerup Hansen sender kontaktoplysninger på en dyrepasser fra KU, som sekretariatet kan tage de indledende drøftelser med.

11. Oversigt over arbejdsopgaver udført af siddende bestyrelse/udvalg

Det besluttedes, at arbejdsgruppens (Axel Kornerup Hansen, Jan Lund Ottesen, Christine Nellemann, Lisbeth E. Knudsen, Rasmus Normann Nielsen) udkast til en redegørelse for 3R-centerets/udvalgets udførte arbejde i de to første bestyrelsesperioder udsendes til hele bestyrelsen, som kan kommenterer på denne.

Det blev foreslået, at redegørelsen kan benyttes i forbindelse med stillingsopslaget til den kommende bestyrelse, så potentielle ansøgere kan få et godt indtryk af bestyrelses-/udvalgsarbejdet (man kan evt. linke fra det officielle stillingsopslag til redegørelsen).

Det besluttedes at opdatere redegørelsen løbende i løbet af 2021, så også dette års arbejde vil figurere af redegørelsen.

12. Ideer og inspiration til opfølgning i sekretariatet

(Sekretariatet modtager under dette punkt input fra bestyrelsen til nye projekter eller ideer, vi skal arbejde videre med)

Bestyrelsen tilkendegav, at det var vigtigt, at man i år havde sit primære fokus på at afslutte allerede igangsatte opgaver.

Lisbeth E. Knudsen foreslog, at man fik undersøgt, hvordan corona-situationen har influeret på landets forsøgsdyr. Det diskuteredes, at man i givet fald kan udsende en række spørgsmål til landets dyrevelfærdsorganer for at opnå viden herom.

Det besluttedes, at Jan Lund Ottesen og Rasmus Normann Nielsen forsøger at danne sig et overblik over projektets omfang samt formulerer et udkast til nogle spørgsmål.

Projektet skal diskuteres på næste bestyrelsesmøde.

Adrian Smith gjorde opmærksom på, at man fra Norecopas side havde samlet en række links med relation til beredskab ved epidemier på dets hjemmeside, som bestyrelsen kan kigge nærmere på: <https://norecopa.no/be-prepared>

13. Evt.

Intet at bemærke.